

OLGUN ARKAIK DÖNEM KORELERİ

Kore heykelleri Olgun Arkaik dönem ile birlikte sayı olarak artmaya başlamıştır. İlk tanıtılmak istediğimiz eser Samos Hera Kutsal Alanı'nda 1875 yılında yapılan kazılar esnasında Kutsal Yol üzerinde bulunan ve literature Cheramyas Koresi veya buluntu yerinden hareketle Cheramyas Herası olarak geçen heykeldir. 1881 yılında Louvre Müzesi koleksiyonuna dahil edilen kore, Cheramyas isimli İonialı bir aristokrat tarafından hediye edilen bir grup heykelden birisidir. 570-60 arasında bir tarihe yerleştirilen kore heykelinde giysi olarak en altta khiton, üzerinde himation ve son olarak omuzlarında epiblema bulunmaktadır. Ayakta hazır olma vaziyette duran kadının sol kolu dirsekten kırılarak göğüs üzerine doğru uzatılırken, sağ kolu yan aşağı doğru bırakılmıştır. Sağ eli hala yumruk şeklinde tutulmaktadır. Gövde, elbisenin de sıkması ile blok bir görüntü arz etmektedir. Elbisede henüz tam olarak plastik kıvrım yapısından henüz bahsedemesek de linear çizgilerle elbisenin kıvrımları gösterilmeye çalışılmıştır.

Bu dönemde yoğun eser veren bir diğer merkez Atina'da Akropolistir. Heykellerin çoğunluğunun kime ait olduğu bilinmediği için isimlendirme genellikle envanter numaraları ile yapılmıştır. Bu nedenle eğer bir eser numara ile adlandırılmış ise akla onun envanter numarası gelmelidir.

Cheramyas Koresi gibi, sol eli göğüs üzerinde duran tiplerden Akropolis kazılarında da bulunmuştur. Auexerre'li Kız ile başlayan bu gelenek belli bir dönem, özellikle 6. yüzyılın ortalarında, kore tipleri arasında moda olmuştur. Göğüs üzerindeki sol el başlangıçta boş iken, ilerleyen dönemlerde tavşan, nar, keklik veya güvercin gibi hayvan veya meyveler de tutulmaya başlamıştır.

550 civarına tarihlenen bir grup Samos veya Akropolis Koresi'nin göğüs üzerindeki sol elinde tavşana benzer bir hayvan oturur şekilde betimlenmiştir. Vücut görünümleri, elbise tercihleri ve elbise üzerindeki çizgisel kıvrım dizaynı hepsinde yaklaşık olarak benzerdir. Bunlarda erkenlik geçlik, elbise dışında görülen vücut konturlarının doğallaşması ve yuvarlaklaşması, profilden vücudun derinlik kazanması ve özellikle karın üzeri

boşluğa doğru inen manto ile vücut arasındaki boşlukların derinleşmesi ve hacim kazanması ile takip edilebilir.

Bu grubun geç eserlerinden birisi Phrasikleia Koresidir. 1729 yılına bu yana tanınan kore, Paros'lu heykeltıraş Ariston tarafından yontulmuştur. 550 - 40 yıllarına tarihlenen korenin sol eli yine karın üzerindedir. Sağ elinde nar çiçeği veya çam kozalağına benzer bir nesne tutmaktadır. Sağ kolu yan aşağıda olup sağ eli ile elbise kenarından tutarak çekmektedir. Kolun gövdeden ayrılmaya başlaması ve kemer üzerinden aşağı doğru plastik bir şekilde dökülen elbise, kore heykelinin bu grup içerisinde geç örneklerden birisi olduğunu göstermektedir.

540 civarına tarihlenen Lyons Koresi'nin dizlerden aşağı bölümü kırık ve eksiktir. Bu örnekte sağ kol karın üzerindedir ve elinde güvercine benzer bir kuş tutmaktadır. Başta polos yer alır. Sırtta khitonun ince kıvrımları başarılı verilmiştir. Göz kapakları Batı Anadolu'ya özgü bir şekilde çift çizgiden oluşmaktadır.

Akropolis'ten 669 numaralı kore de Lyons Koresi'ne benzemektedir. Ancak vücudun göğüslerden aşağı bölümü eksiktir. Bu nedenle sağ kol ve elin durumu hakkında fazla birşey söylemek mümkün değildir. Özellikle sağ omuzdan sol kol altına inen manto kenarının plastik işçiliği 669 numaralı Kore'nin Lyons Koresi'ne göre bir miktar daha geç olmasını gerektirmektedir.

Olgun Arkaik dönemin bir diğer önemli çalışması 1886 yılında Akropolis'te bulunan Peploslu Koredir. Bulunduğunda dört parça halinde olup, daha sonra parçalar birleştirilmiş ve yaklaşık 1.20 m boyunda bir heykel ortaya çıkmıştır. Stil özelliklerinden dolayı 535-30 arasına tarihlenmektedir. Cepheden ayakta işlenen heykelin sağ kolu yan aşağıda olup elini yumruk şeklinde sıkmıştır. Sol kol ise korunan bölümden anlaşıldığı kadarıyla dirsekten kırılarak öne doğru uzatılmıştır. Gövde yüzeyinde elbise desenlerine ait izler ve yer yer renkli boya kalıntıları görülmektedir. Heykelde istisnai bir durum olarak khiton üzerinde peplos bulunmaktadır. Omuzda korunan delikler elbiseyi tutmak için kullanılan fibulalara ait olmalıdır. Anlaşılan, daha gerçekçi bir görünüm elde etmek için mermer üzerine metal fibula tutturulmuştur. Yan aşağıya bırakılan sağ kol ile vücut arasındaki açıklık ve sol kolun vücuttan tamamen soyutlanarak öne doğru uzatılması, elbise üzerinde her ne kadar

plastik kıvrım gözükmesi de, yukarıda önerdiğimiz tarihin haklı olduğunu göstermektedir.

Olgun Arkaik dönemle ilgili olarak tanıtmak istediğimiz son eser 530 yılına tarihlenen Akropolis'ten 678 numaralı koredir. Genel kore şemasını yansıtan heykelin her iki kolu omuzdan ve bacakları dizlerden itibaren eksiktir. Elbisenin sağ kalçaya doğru çekilmesi sağ kolun yan aşağıda olduğunu ve eli ile elbisenin kenarından tuttuğunu akla getirmektedir. Elbise gibi manto da transparan hale gelmiş, elbise altından meme uçları belli edilmiştir. Mantonun karın üzerinde ikiye ayrılarak her iki yana doğru açılan ucunun kenarında yer alan yelpaze kıvrımlar, daha sonra kırlangıç kuyruğu olarak adlandıracağımız temel şablonun ilk örneklerinden birisine işaret etmektedir.